

Motion till riksdagen 2021/22:4425

av Clara Aranda m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2021/22:107 Riksrevisionens rapport om statens suicidpreventiva arbete

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att nollvisionen för suicid snarast ska kompletteras med en övergripande åtgärdsplan bestående av konkreta insatser och mätbara mål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillsätta en nationell samordnare för det samlade suicidpreventiva arbetet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva arbetet med regionala kriscenter för att stärka det lokala suicidpreventiva arbetet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att pröva arbetssätt med haverikommission som ska tillämpas vid händelse av suicid och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att den kommande nationella strategin för psykisk hälsa och suicidprevention konkret ska bidra till ett långsiktigt och strategiskt nationellt arbete inom det aktuella området och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska initiera ett uttalat nationellt ansvarstagande för det suicidpreventiva arbetet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tydligare nationell styrning i det fortsatta arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka och förtydliga Folkhälsomyndighetens roll i det nationella arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra anmälningsplikten till Ivo för hälso- och sjukvården samt socialtjänsten vid suicid för utomstående utredning enligt lex Maria och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att säkerställa att det vid inkommande samtal till SOS Alarm i fall där det rör sig om hot om suicid alltid ska ske en enhetlig hantering som ska baseras på kunskap och beprövad erfarenhet och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att grundligt granska det alarmeringsavtal som finns mellan staten och SOS Alarm Sverige AB för att analysera behovet av mer ändamålsenliga regleringar som kan bidra till att möjliggöra mer effektiva insatser vid samtal som rör hot om självmord och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

År 2020 var det 1 441 personer som tog sitt liv i Sverige och antalet självmord har de senaste 20 åren legat på samma nivå, dvs. omkring 1 500 självmord per år. Detta innebär att 4 personer avslutar sitt liv varje dag. Utöver det försöker omkring 15 000 personer om året att ta sitt liv och runt 150 000 personer har allvarliga självmordstankar.

Sverigedemokraterna har länge drivit på för att Sverige ska ta krafttag för att motverka förekomsten av suicid. Vår uppfattning är att insatserna måste stå i proportion till det samhälls- och folkhälsoproblem som självmord faktiskt innebär.

Vi delar Riksrevisionens samlade bedömning att statens arbete med suicidprevention inte varit tillräckligt effektivt. En av orsakerna till Riksrevisionens bedömning är det faktum att nollvisionen för suicid, som antogs tillsammans med ett nationellt handlingsprogram 2008, inte har föranlett några kraftfulla åtgärder för att stärka det suicidpreventiva arbetet. Sverigedemokraterna har aktivt arbetat för att det befintliga programmet för suicidprevention ska revideras och uppdateras. Vi har också föreslagit att det fortsatta arbetet med nollvisionen utförligt ska planeras och bestå av konkreta förslag på åtgärder samtidigt som mätbara mål ska tas fram och följas upp. Vi har likaså lagt fram förslag om att tillsätta en nationell samordnare med samlat ansvar för det suicidpreventiva arbetet, då vi anser det vara helt avgörande med ett explicit ansvarsuppdrag för att framgångsrikt kunna hantera det nationella arbetet med suicidprevention.

När det gäller granskningens bedömning att räddningstjänstens verksamhet är viktig för det lokala suicidpreventiva arbetet kan Sverigedemokraterna instämma i betydelsen av detta. Vi har sedan tidigare lyft behovet av en översyn för att bättre kunna samordna vård, uppföljning och krishantering i det avseendet. Av den anledningen vill vi även pröva arbetet med regionala kriscenter för en mer lokal och ändamålsinriktad hantering. Frågan om haverikommission vid suicid är likaså aktuell i det här sammanhanget. Det är ett förslag om ett arbetssätt som ska tillämpas vid händelse av suicid och som innebär att sjukvård, socialtjänst, skola, polis och civilsamhället gemensamt ska sätta igång en utredning för att komma fram till vad som har hänt och upptäcka relevanta brister i hanteringen. På så sätt kan man förhindra att misstag upprepas.

Av rapporten framgår det att den nationella styrningen av det suicidpreventiva arbetet bör utformas på ett sätt så att insatserna resulterar i konkreta och varaktiga

resultat, där vikten av tydliga och långsiktiga uppdrag till myndigheter betonas. Sverigedemokraterna vill således poängtera att suicid är den yttersta konsekvensen av psykisk ohälsa, och att det finns ett tydligt samband mellan psykisk ohälsa och självmord. Av den anledningen menar vi att frågan måste hanteras utifrån ett helhetsperspektiv, där vi arbetar fram en långsiktig nationell strategi för det fortsatta arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention. Det är utifrån det, betydligt bredare, perspektivet som vi behöver se över det statliga styret och skapa nya strukturer för att förbättra samarbetet mellan departement, myndigheter och andra relevanta aktörer. Vi har sedan tidigare arbetat för en tydlig nationell pådrivande styrning och vi ser också behov av att Folkhälsomyndighetens roll förstärks och förtydligas i det avseendet. Myndigheten ska, enligt vår uppfattning, även tilldelas ett samordningsansvar när det gäller samtliga myndigheters arbete med psykisk hälsa.

Sverigedemokraterna har således stora förhoppningar om att regeringens pågående arbete med att ta fram en nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention ska leda till ett mer långsiktigt och strategiskt arbete inom området psykisk hälsa framgent.

Riksrevisionen lämnar i sin rapport en rekommendation till Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) om att följa upp suicidhändelser i vårdverksamheter på en aggregerad nivå, vilket man menar ska syfta till att bidra till vårdverksamhetens patientsäkerhet och därmed öka lärandet. Risken för ökad psykisk ohälsa som en konsekvens av pandemin anges som särskild bakgrund för den bedömningen. Sverigedemokraterna vill av den anledningen lyfta fram det faktum att anmälningsplikten efter suicid avskaffades den 1 september 2017. Innan dess var det obligatoriskt att göra en anmälan till Inspektionen för vård och omsorg (Ivo), för utomstående utredning enligt lex Maria. Den tidigare anmälningsplikten innebar en genomförd anmälan inom fyra veckor efter den senaste kontakten med vården, detta oavsett om självmordet kan definieras som en vårdskada eller inte. Anmälningsplikten plockades bort i och med att Socialstyrelsen ändrade sina föreskrifter. Den nya föreskriften innebär att anmälan inte behöver ske per automatik, utan enbart när vårdgivaren upptäckt brister i den utförda vården. Efter regeländringen har Ivo följt upp huruvida detta har påverkat antalet anmälningar under en tiomånadersperiod. I uppföljningen kunde man se att antalet anmälningar tydligt minskat. Under september 2016 till juni 2017 var antalet anmälningar 413, och samma period mellan 2017 och 2018 var antalet anmälda fall 82 stycken. Viktigt att ha i åtanke är således att antalet självmord inte har minskat utan att problematiken med höga självmordstal kvarstår. Avskaffandet av anmälningsplikten innebär att möjligheten till lärande kraftigt försämras och att patientsäkerheten kan drabbas hårt. Sverigedemokraterna förespråkar därav ett återinförande av anmälningsplikten inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten vid suicid. Vi anser att regeringens besked påvisar en direkt passiv hållning i frågan som vi menar är problematisk.

När det gäller rekommendationen om att regeringen bör ta initiativ till en nationell enhetlig hantering av samtal till nödnumret 112 som rör suicid, vill vi understryka vikten av att nödsamtal och annan nödkommunikation hanteras på ett så säkert och effektivt sätt som möjligt. En enhetlig hantering som bygger på aktuell kunskap och beprövad erfarenhet, när det rör suicid, är en mycket viktig faktor för en välfungerande verksamhet. Det bör likaså utredas huruvida SOS Alarms åtaganden och övriga skyldigheter som ligger inom ramen för bolagets samhällsuppdrag kan utvecklas vad gäller hanteringen av samtal som rör hot om suicid. Vi ser därmed att det finns skäl att grundligt granska det alarmeringsavtal som finns mellan staten och SOS Alarm Sverige

AB för att analysera behovet av mer ändamålsenliga regleringar, vilket kan bidra till att möjliggöra mer effektiva insatser vid samtal där hot om suicid förekommer.

Clara Aranda (SD)

Linda Lindberg (SD)

Carina Ståhl Herrstedt (SD)

Per Ramhorn (SD)